№ 90. 22 śnieżnia 1916 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

Wajna pojdzie dalej.

21 śnieżnia.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na poŭnaczy ad Arras atrady anhliczan uwarwaŭszyjesia paśla silnaho ahnia ŭ nasz piaredni akop, wykinuty adtul adpawiednym udaram. Naabapoł Sommy jasnaja pahoda uzmacawała rabotu artyleryi, katoraja ŭ inszych miejscoch dachodziła wialikaj siły.

Na zachodzi ad Wijje Karponel hrenadziery hwardii i ŭschodniapruskije muszkietery ŭwarwalisia na mocna papsawanyje ahniom pazycii worahoŭ, uzarwali niekolki schowak i wiarnulisia nazad s 4 aficerami, 26 sałdatami i 1 kulemiotam.

U czyślenych bitwach na pawietry i ad naszaho zaszczytnaho ahnia worahi ŭ wakolicach Sommy utracili 6 samalotoŭ.

Front niamieckaho Naślednika: Pry słabym ahniu artyleryi pieszych bitw nie było. Na fronci En adbity niekolki francuskich patruloŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Dźwinskam i wozieram Narocz znaczna krapczeła astyleryjskaja bitwa. Ataki rasiejskich atradoŭ na paŭnocznym uschodzi ad Hoducišzek i na poŭnaczy ad Dryświackaho woziera adbity za stratami.

Pry Stochodzi, na poŭnaczy ad Helenina, rasiejcy daremna prabawali adabrać nazad terytoryju, utraczenuju niekolki dzion tamu nazad.

Front erc hercoga Jozeaf Czatyry rasiejskije szturmy pry Mestikanesti, na ŭschodnim bierazi Załatoj Bystrycy, złomleny adporam aŭstryjackich bataljonoŭ. Krychu bolsz na pałudzień worahi wykinuty z niekolkich wartaŭniczych punktoŭ.

Front Makienzena: U harach Wialikaj Wałachii uzmacawaŭsia artyleryjski ahoń.

Armija ŭ Dobrudžy adkinuła arjergard worahoŭ.

Makiedonski front: Niamieckije jegry udzierżalisia na wiarszynach Parałowa, ŭ zawaroci Czernaj, nasuproć silnych rasiejskich atak.

Nowy gabinet u Aŭstryi.

WIENA. Nowy gabinet: marszałak i minister sielskaj haspadarki hr. Klam-Martinic, minister unutrenych spraŭ—bar. Handel, zarhoŭli—Urban, hramadzkich rabot — baron Truka, minister kultu i narodnaj aświety — bar. Hussarek, minister dla Haliczyny—Bobžynski, minister abarony — bar. Georgi, finansoŭ — Szpic-Miller, minister sudoŭ — bar. Szenk, daroh — bar. Forster, minister bez portfelu—Bernrejter.

Kali imia Szpic-Miliera nie wyjaŭlało nijakaj palitycznaj prahramy, dyk imia Klam-Martinica maje wysoka-palitycznuju wahu: jon wiadomy, jak enerhiczny feodał, dumajuczyj ab silnaj Aŭstryi nasuproć Werhryi.

Szowinizm Llojda Džordža.

BERLIN. Prydworny „Berl. Lok. Anz.“ pisze: „U historyi trudna znajści adważno da szału pabiedziciela, katory swajmu worahu, ležaczamu la jaho noh, daŭ by mir na takich umowach, jakije anhlicki premjer sulić pabiednym centralnym dzierżawam. U toj czas, kali sapernije, zanimajuczy abszyrnyje ziemli worahoŭ, zrabili enerhiczny krok da mira,—anhlicki premjer uciahiwaje świet u wajnu ŭsio hłybiej. Jon nia tolki admaŭlajecca sieści za stoł na mirnaj konferencii, ale z adważnym widam uzlezaje na sudowy trybunał.

Adzyŭ Bukanena?

KOPENHAGA. Pawodłuh „Now. Wr.“, liczacca z mahczymaściu adazwańnia Bukanena s Pieciarburha.

Czarodny numer „Homana“ s pryczyny Kaladnych świat wyjdzie u autorak, 26 śnieżnia, wieczaram.

Nasza intelihiencija.

Žyćciom kožnaj staronki kiruje jaje intelekt, jaje „mozh“ — intelihiencija. Jana roŭna patrebna i tam, dzie panuje nieahraniczeny samadzierżec, i ŭ buržuazyjnaj respublice, i pry szczyra demokratycznym ładzie. Jana daje kulturnych rabotnikoŭ, hasudarstwienych mužoŭ, administrataroŭ.

Ale intelihiencija — heta nia jość niejki adnarodny stan, nia jość klasa, złuczenaja jednaściu interesoŭ. Naadwarot, u jej my baczym samyje roznarodnyje kirunki, paczynajuczy ad arystokratycznaho i kanczajuczy demokratyczna-socyalistycznym. I ŭsie jany słužać kožyn inszaj klasie i zmahajucca miž saboj, jak zastupniki interesoŭ tych klas.

Hetak sama baczym my roznyje intelihienckije kirunki i ŭ naszym hramadzianstwie. Tut jość i prysłužniki arystokracii, wialikszych ziemleŭłaśnikoŭ, jość predstaŭniki wialikszaj buržuazii i drobnaho mieszczanstwa, ŭreszci — rabotnikoŭ i sielan. Ale, aprycz takoha razdziełu, zwyczajnaho ŭ-wa ŭsich staronkach, u nas hłaŭnuju asnowu razdziełu krajowaj intelihiencii stanowić nacyonalnaja prynaležnaść. I heta — pry ŭłažyŭszychsia ŭ nas adnosinach— wielmi ciažka adbiwajecca na žyćci naszaho sielanstwa i rabocznaho narodu, — dy woś z jakoj pryczyny.

Tak užo ŭ nas złažyłosia žyćcio, szto narod, „demos“ stanowiać pierawažna biełaruskije i litoŭskije narodnyje masy (ab žydoŭskich tut hawaryć pakul-szto nia budziem). Isnoŭ že miž intelihiencijej pierawažywajuć elementy, katoryje, choć i wyjszli s taho-ž demosu, abo i z inszaho stanu, ale ad wiakoŭ žywuć na naszaj ziamli, pryniali polskuju mowu, polskuju kulturu i ŭważajuć siabie za palakoŭ. Zdajecca, nia hledziaczy na heta, ludzi tyje pawinny byli by liczyć siabie piersz za ŭsio hramadzianami naszaho kraju i, dzieluczysia tolki na klasowyje hrupy, pawinny pracawać i baranić interesy roznych klas *tutejszaho* nasialeńnia, — znaczyć, miž inszym, biełarusoŭ i litwinoŭ. Dyk-že nie: nacyonalny element u ich hetki silny, szto jany uważajuć swajej pawinnaściu pracawać nie dzieła Kraju, a tolki dzieła palakoŭ, — a jak polskich demokratycznych mas tut nima, dyk nima i demokratycznaj polskaj intelihiencii. Woś czamu, ahulnie kažuczy, krajowaja polskaja ci apalaczenaja intelihiencija nia chocze i nia može baranić interesoŭ rabotnickich i sielanskich mas; woś czamu jana žywie i palitycznymi idełami, czužymi dla narodu.

Z hetaho jasna, szto ni biełaruski, ni litoŭski narod nia može z poŭnaj wieraj adnasicca da nacyonalna czužoj intelihiencii. I abodwy narody szukajuć apory tolki ŭ *swajej* — biełaruskaj i litoŭskaj intelihiencii.

Kali ŭ naszym hramadzianstwi padnimajucca hutarki ab tym, jakimi intelihientnymi siłami budzie karystacca nasz kraj pry nowym ładzie, dyk czasta dawodzicca czuć hetkije słowy: „Wy, biełarusy i litwiny, nie zdalejecie znajści dawoli intelihientnych rabotnikoŭ s-pamiž siabie“. Praŭda, z hetym u czasi wajny — dawoli trudna, i z hetaho mohuć skarystać czužyncy, ale nie zatym, szto ŭ nas bytcym-to nima intelihiencii: nie, intelihiencija ŭ nas jość, tolki jej czužyje ludzi nie dawali miejsca da pracy tut, u rodnaj staroncy, dyk jana bolszaj czaściu raspyliłasia, rassypałasia pa ŭsim Rasiejskim hasudarstwie. I kali zajaśnieje dla nas soniejko lepszaj doli, hetyje prymusowyje emihranty wiernucca da swajho Kraju — da wialikaj raboty budawańnia nowaho ładu.

Samo saboj, wialikaja kryŭda dla Kraju — toje, szto hetulki intelihientnych sił, katoryje pierajszli da czužoj dla nas nacyonalnaści i žywuć na naszaj ziamli, nia choczuć pracawać dzieła tutejszych narodoŭ, nia choczuć prysłuchiwacca da hołasu i patreb litoŭskaho i biełaruskaho sielanstwa i rabotnickich mas, nia choczuć być zastupnikami ich interesoŭ. Ale my nie hublajem nadziei, szto zasłaniŭszyj ich woczy nacyonalistyczny tuman razwiejecca, szto lepszyje s-pamiž ich zrazumiejuć, szto praca dla Kraju i jaho narodoŭ — heta nie łaska, a pawinnaść kožnaho, chto žywie na naszaj ziamli, chto nia chocze być tut czužyncam.

Daj že, Bože, praświatleńnie im czym chutczej!

I. Mieleszka.

Zmahańnie za ułaść.

Z wialikaj cikawaściu soczać ciapier ŭsie za chodam prypadkoŭ u Rasiei: rasiejskije liberały, predstaŭniki liberalnaj buržuasii, abjawili wajnu ciapierassniamu rasiejskamu prawicielstwu nie na žyćcio, a na śmierć.

Nia treba dumać, szto s hetym słowam „wajna" wiažecca tam krywawaje smahańnie: taja wajna — heta wajna „parlamentarnaja", wajna miž palitycznymi partijami, s katorych kožnaja chocze zabrać usiu ŭłaść u hasudarstwie u swaje ruki. Zmahańnie wiadziecca ot cyalna sakonnymi sposabami: liberały ŭ Hasudarstwienaj Dumie pužajuć ciapierassniaje ministerstwo, szto nie zaćwierdziać biudžetu, — a nieoficyalna puskajucca ŭ chod usielakije intryhi proci swaich supraciŭnikoŭ, asabistaje znaczeńnie, stasunki i t. p. Ale liberały starajucca pahańbić konserwatyŭnych ministroŭ nia tolki zakulisnymi chodami: jany s dumskaj trybuny kidajuć ministram wostryje słowy i wymaŭlajuć im publiczna, szto jany drenna haspadarać u staranie i niaŭmieła wiaduć wajnu. Addajcie, kažuć, ułaść u ruki liberałoŭ, zrabicie ministram pana Milukowa, — i srazu ŭsio pieramienicca: czynoŭniki pierestanuć abkradać kaznu, intendanty — dastaŭlać u armiju hniłoje miaso, i Rasieja szybka dojdzie pabiedy nad Niamieczczynaj!

Rasiejskije liberały ihrajuć na wajnie: jany za ŭłaść, za ministerskije portfeli sulać narodu pabiedu; dy narod rasiejski tak užo zmuczen wajnoj, szto ciapier wyjaŭlaje jeszcze mienaz entuzjazmu, czym na paczatku wajny. Woś, narod hety hatoŭ adraczysia i czužoj dla jaho Polszczy, i Litwy, i Biełarusi, aby tolki chutczej spyniŭsia straszenny razliŭ krywi narodnaj, aby jaho syny wiarnulisia całyje s wojska ŭ rodnyje wioski, dzie ich tužliwa žduć pakinutyje sahony. A liberały, ihrajuczy na wajnie, starajucca zaciahiwać wajnu czym daŭžej, spadziajuczysia, szto ŭ najciažejszy momeut car zrobić im ustupku i paklicze na ministerskije kresły. Dyk i trudna dać wiery, kab u swaim zmahańni s prawicielstwam liberały znajszli aporu ŭ narodnych masach.

Treba da hetaho dadać, szto lewyje partii — trudawiki i socyalisty, katoryje nikoli liszniaho entuzjazmu s pryczyny wajny nie wyjaŭlali, a tak sama prawaje dumskaje kryło, zaŭsiody zmahaŭszajesia proci lewych, u ciapierassni palityczny moment stajać na bliskim stanowiszczy: i adny i druhije dawoli prychilna hladziać na zamireńnie. Heta baczym užo s taho, szto Pieciarburskaje Telehrafnaje Ahienctwo, padajuczy sprawozdaczu ab nastrajeńniach palitycznych kruhoŭ s pryczyny mirnaho predłažeńnia Niamieczczyny, apawiesszczaje tolki zajawy liberalnych hazet i predstaŭnikoŭ liberałoŭ — Milukowa, Rodiczewa, dy zusim zamaŭczywaje, szto kažuć lewyje i prawyje partii. Prynimajuczy pad uwahu jak heta, tak i nastrajeńnie narodnych mas, my nia sulim udaczy liberałam u ich wajnie s prawicielstwam. My dumajem, szto kali-b i nastaŭ taki moment, szto prawicielstwo dało-by liberałam krychu ŭłaści, dyk heta znaczyło-by, szto jano nia maje nadziei na pabiedu i zatym chocze padzialicca s liberałami atkazam za nieudaczy pierad usim narodam. A ŭ takim prypadku dola rasiejskich liberałoŭ wielmi lohka mahła by akazacca hetkaj samaj, jak dola žyrondystoŭ u Francii ŭ czasi wialikaj rewolucii: ich ždže pahibiel.

H. B.

U Wilni i wakolicach.

—s—

× **Biełaruski teatr.** Užo biezmała miesiac kožyn dzień u Biełaruskim Klubi sabirajecca nasza dramatycznaja družyna i chor, adbywajuczy proby kamedyi F Olechrowicza „Na Antokali". Probami kiruje sam aŭtor, katory adnaczasna ihraje adnu z hłaŭnych rolej.

U I i II akci recz dziejecca na Antokali—u suterenі, ŭ kwatery haspadara szawieckaho warsztatu, Wincentaho Sližyka.

Akt III razyhrywajecca „na świežym pawietry": recz dziejecca ŭ restarannym sadku na bierazi Wilji, ŭ Werkach.

U kamedyi «Na Antokali», nia liczuczy choru i statystoŭ, wystupajuć bolsz 20 asob.

Akompanjawać solistam i choru budzie znajomy wilencam arkiestr, składajuczysia s 16 muzykantoŭ.

Pierszaje predstaŭleńnie budzie na druhi dzień Kalad, 26 śniežnia, ŭ cyrku na Łukisskim placu.

Ceny biletaŭ wielmi prystupnyje: ad 25 fen. da 4 m.

Paczatak a hadz. 5 wiecz.

27 śniežnia ŭ cyrku budzie predstaŭlena drama E. Ožeszkowaj „Cham". Ceny biletaŭ abniženy.

× **U Biełaruskim Klubi** światocznyje sabrańnia s tancami — na pierszy, druhi i trejці dzeń Kalad (25, 26 i 27 śniežnia). Prawo na ŭchod majuć czleny klubu sa swaimi siemjami, a tak sama ich znajomyje za rekomendacijej.

× **Biblioteka im. St. Rulkoŭskaho.** U niadzielu, 24 śniežnia, adbudziecca uroczystaje atkryćcie biezpłatnaj czytalni imi nidaŭna pamierszaho wiadomaho pracaŭnika ŭ rabotnickim ruchu Stanisława Rulkoŭskaho.

U czytalni jość knižki i hazety ŭ biełaruskaj, litoŭskaj, polskaj i žydoŭskaj mowach, a tak sama ŭ rasiejskaj i niamieckaj.

Biblioteka i czytalnia buduć atkryty kožyn dzień ad 4 da 9 hadz. wieczara; pamieszczajecca jana pry Wilenskaj wul. 20, kw. 3,

× **Sajuz kwaterantoŭ** manicca wypracawać normalnuju umowu ab najmie kwater. Dziela hetaho czlenoŭ sajuza prosiać padawać u sekretarjacie (Wilenskaja 20) swaje umowy, katoryje pasłužać za materjał dziela apracawańnia normalnaj umowy.

× **Ŭ sekretarjacie sajuza artystycznych pracaŭnikoŭ** patrebujuczyje pomaczy czleny mohuć zajaŭlacca ad 11 da 1 hadz. ranicaj, kab atrymać kwitki na biezpłatnyje abiedy ŭ Rabotnickaj Straŭni.

× **Straŭnia ramieśnickaho sajuza** atkryta ŭ pamieszczeńni sajuza, Wilenskaja wul. 8. Porcija abiedu biez miasa kasztuje 20 fen., z miasam — 60 fen. Abiedy wydajucca i da chaty.

× **Patrebny miaśniki i piekary.** Jość nadzieja, szto u addzieli spažyŭnych praduktoŭ pry Niamieckim Stadthauptmann'ie u skorym czasie znojduć rabotu biezrabotnyje miaśniki i piekary.

× **Pazwaleńnia patrebny i dla pieszechodoŭ.** Dla ŭsich ziamiel upraŭleńnia Wilnia-Sawałki i Litwa, s pryczyny nieparadku z bandami, nadalej zahadano, szto kožnaja cywilnaja asoba, katoraj bolej 10 hadoŭ wieku, kali chocze jšci ŭ padarožu za miežami pawietu, u jakim žywie, pawinna mieć pazwaleńnie na piśmie nawat tady, kali jdzie piechatoj.

× **Ab biezpłatnym leczeńni.** Pa zahadu Stadtnauptmanna biezpłatna leczać u miestowych balnicach tolki tych, chto maje ad miestowaj apieki nad biednymi zawiereńnie, szto nia maje hroszy na leczeńnie ŭ prywatnych balnicach.

× **Kurs rubla.** Oficyalny—1 m. 90 f.; u bankach pry pradažy—2 m. 16¾ f., pry kupli—2 m. 20½ f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

Z USIAHO KRAJU.

Ruch czyhunkaj.

NOWO-ŚWIENCIANY. Tutejszy wagzał prynimaje ciapier pierawozku prywatnych tawaroŭ i prywatnaj žywioły. Dziela publicznaho pasažyrskaho i bahažnaho ruchu wagzał usio jeszcze zakryty.

Hrabiežstwo na darozi.

HRANDZICZY. Tarhowiec rybaj Szwarc, z Hrodni, jeduczy padwodaj cieraz susiedni les, byŭ prymuszen zatrymacca s pryczyny bierwiena, pałožanaho papiarok darohi. Tady s ciemry wyjszli dwoje ludziej, ababrali Szwarca i jaho waźnicu i ŭciakli.

Niesumlenny torh.

BIEŁASTOK. Prawierajuczy masło, akazałosia, szto ŭ adnym prypadku ŭ maśle było wady 60%, u druhim — 53,3%.

Za chawańnie aružža.

SZYPLISZKI. Tut iznoŭ aresztawali szaściora ludziej za chawańnie aružža.

Pedagogicznyje kursy.

TALZEN. Kab dać miejscowym wuczycielkam paznajomicca z niamieckimi sposabami wuczeńnia, u studni i lutym tut buduć pedagogicznyje kursy. Płata za miesiac za kwateru i strawu — 50 m.

Č czytać jak CZ. Š—jak SZ.

Swinapas.

(Hl. № 89 „Homana").

A świnapas toj, ci bač kniaziewič — ale hetaho nichto nia wiedaŭ—i ruk nie składaŭ: ŭsio, bywało, niešta majstruje. I zmajstrawaŭ jon iznoŭ taki kałaŭrot, što, jak krutnieš, to i pačnie wyihrywać usielakije walcy, kadryli, polki, jakije sprad wiakoŭ byli naskładany tolki.

— „Alež heta *superbe*!—skazała karaleŭna, idučy mima, — zrodu-wieku ja hetkaj muzyki nie čuwała! Słuchaj, idzi i spytajsia jaho, što-b kaštawała henaja cacka? Tolki caławacca bolej nie chaču z im!"

— „Jon choče ad was sto pacałunkoŭ!" —skazała dworka, katoraja biehała na zwiedy.

— „Ci nie zdurnieŭ jon!"—krykuuła karaleŭna i pajšła sabie dalej, ale za niekolki krokoŭ spyniłasia: „Treba patarhawacca—kaže—ja karalowa dačka, razumieješ?! Skažy jamu, nichaj, jak i spierša: dziesiać pacałunkoŭ ad mianie, a rešta ad maich dworak!"

— „Ale heta i nam ciažka!"—burknuli dworki.

— „Ot! Wydumki!—kryknuła karaleŭna, —kali ŭžo ja jaho całuju, to wam i pahatoŭ taho! Zabylisia chiba, što ja wam i hrošy płaču i charčuju!"

Nima što rabić! Pajšli dworki da świnapasa.

— „Sto pacałunkoŭ samoj karaleŭny, — adkazaŭ toj,—druhoha torhu nia budzie!"

— „Stanawiciesia kruhom"—skazała karaleŭna. Ot dworki akružyli ich, a jany i pačali caławacca.

— „Što tam za schodka kala świnarnika?"—padumaŭ sabie karol, stojučy na ganku. Jon pracior wočy i nadzieŭ akulary: „to-ž heta dworki našy pustujuć! Treba dawiedacca, što tam takoje?!"

I jon zzuŭ swaje safjaniki, a zamiesta ich abuŭ šaŭkowyje čerawiki, dy cichusieńka hetak kradziecca praz padworak! A dworkam tym, jak pazakładało wušy: ničahusieńka nia bačuć ani čujuć, adno tolki tyje pacałunki ličuć. Padkraŭsia heta karol i stanuŭ na dybki.

— „A heta što?" — jak huknie jon, pabačyŭšy, što dačka sa świnapasam całujecca, dy laś jaje čerawikam pa patylicy, akurat tady, jak świnapas pryjmaŭ wosiemdziesiat šostaho pacałunka.

— „I z wačej proč!"—kryknuŭ karol, bo wielmi razsierdziŭsia.

Ot i wyhnaŭ jon karaleŭnu i świnapasa sa swajho karaleŭstwa.

Karaleŭna płače, a świnapas hłuzuje; a tut ješče i doždž chłynuŭ,—siače hetak, što Božuchna!

— Oj, hałoŭka maja biednaja, — hałosić karaleŭna:—čamu-ž ja nia wyjšła za kniaziewiča charošaho? Matańka maja rodnieńkaja, jakaja-ž ja biazdolnaja!"

A świnar toj pajšoŭ za kusty, zmyŭ sažu, skinuŭ drancio pahanaje, adzieŭsia ŭ kniazieŭskije šaty dyj wyjšoŭ da karaleŭny hožy dy charošy, što jana až abnieprytomnieła z dziwa.

— „Ciapier ja dajšoŭ taho, što ciabie sniewažaju,—pramowiŭ jon pyšna,—bo ty nie chaciela wyjści za biednaho kniaziewiča; ty nie sciamiła wartaści roževaj kraski i saławiejki, ale za cacki świnapasa mahła caławać!.. Takajaž tabie i pašana!"

Zawiarnuŭsia i pajšoŭ u swajo kniazieŭstwo, hruknuŭ dźwierami pad nosam. Ciapier akurat dawiałosia karaleŭni śpiewać, stojučy pad dźwierami na daždžy:

I stučyć i hručyć,
Drobny doždžyk idzie...

Z Andersona *W. Ł.*

Zahad ab myle.

1. Wyrab myła, mydlanaho paraszka i ŭsielakich inszych materjałoŭ dziela myćcia i czystki, ŭ katorych jość tłustaść, zabaronien, niezaležnie ad taho, ci wyrab hety adbywajecca ŭ pramysłowych predpryjemstwach, ci doma, dziela pradažy, ci dla swajho užytku.

Hetak sama zabaroniena pierarabotka hetych materjałoŭ.

Wykluczeńnia z hetaho u asobnych prypadkach mohuć być dapuszczeny Oberbefehlshaber'am Ost.

2. Užywańnie myła ŭ kožnym stanie dziela czystki pamieszczeńnioŭ i reczej zabaronieno.

Myło ŭ kuskach i redkaje možna užywać tolki dziela myćcia cieła.

Bializnu i adzieńnie treba myć tolki mydlanym paraszkom.

Dla daktaroŭ i balnic naczalniki upraŭleńnioŭ mohuć dapuskać wykluczeńnia, naznaczajuczy najwyszejszuju mieru.

3. Pradawać myło ŭ jakim-budź stanie wajennym zabaronieno.

4. Hatowaje myło, aprycz materjałoŭ dziela myćcia, jakije buduć puszczeny u pradažu,—myła K. A. i mydlanaho paraszka K. A., a tak sama užywanyje dziela wyrabu myła i mydlanych praduktoŭ dla myćcia materjały: tłustaść, alei, tłustaść ad woŭny, tłustaść z ryb, žywica, kwasy alejoŭ i tłustaści i tłustyje adpadki, — abjaŭlajucca, pawodłuh cyfry 3 p. zahada Ober Ost, Spis Prykazoŭ i Zahadoŭ, cyfra 376, z 22.IX.16, syrymi materjałami i praduktami, padlehajuczymi rekwizycji, i zatym da ich adnosiacca ŭsie pastanowy pamienionaho zahadu, ŭ tym liku i pastanowy ab karach, s tym, szto zajaŭlać ab ich treba da 31.I.17.

5. Chto naruszyć pastanowy 1—3 hetaho zahada, taho karacimuć wastroham da 5 hadoŭ i sztrafam hraszmi da 20.000 marak.

Kali buduć zmienszajuczyje winu akalicznaści, dyk može być naznaczena kara tolki wastroham, abo tolki hraszmi. Kali sztraf hraszmi nielha spahnać, zamiest jaho za kožnyje ad 3 da 50 m. naznaczajecca 1 dzień wastrohu, ale nia bolej 2 hadoŭ. Za sprobu buduć karać.

Wyrablenyje suproć zabarony praduktu abo materjały dziela wyrabu suproć zabarony i užytyje pry hetym pryłady i instrumenty buduć konfiskawacca.

6. Hety zahad maje siłu 1 studnia 1917 h.

Oberbefehlshaber Ost
Hieneral-Feldmarszałak.

Hauptquartier Ost,
20 śniežnia 1916 h.

WIESTKI Z RASIEI.

Rabotniki za mir.

SZTOKHOLM. Apawieszczeńnie ŭ rasiejskich hazetach niamieckaho pradłažeńnia wyzwało radaść miž rabotnikami. Hordy atkaz Dumy u asobie pastupowaho błoku, nadrukowany ŭ toj že wieczar u «Wiecz. Wr.», wyzwaŭ silnaje abureńnie. Na druhuju ranicu wialikaja hramada narodu prabawała niedapuścić da zasiedańnia Dumy ŭ Taŭrydskim pałacu. Deputatu Szydłoŭskamu, katory byŭ praczytaŭ u Dumie rezoluciju, hrazili pałkami. Dumskim deputatam udałosia papaści ŭ zału tolki z wialikim trudom. A 5 hadzinie deputaty ciaskom wybralisia z hmachu Hasudarstwienaj Dumy.

Hienerał Kurłow, z departamentu palicii, ŭ toj že wieczar wyjechaŭ u hłaŭnuju kwateru.

U Pieciarburzi žduć nowaj wostraj styczki miž prawicielstwam i Dumaj.

S pryczyny apawieszczeńnia ŭ neŭtralnych hazetach pramowy Milukowa zusim nieprawilna rasiejskaja cenzura pastanawiła pazwolić nadrukawać oryhinalny tekst jaje. U im czytajem: «My utracili wieru, szto prawicielstwo može pawiaści da pabiedy. Jano ŭpadaje ŭsio niżej. Jeszcze nidaŭna da prawicielstwa ŭstupiŭ adzin z najbolsz nienawisnych ludziej—Protopopow. My bolej nia možem zwiertacca da patryotyzmu i sumleńnia prawicielstwa».

«Prykazczyk Anhlii»

SZTOKHOLM. Ab rezkim attakie ministra Pokrowskaho na niamieckaje mirnaje predłažeńnie treba skazać, szto Pokrowskij nia moh, za prykładam Bryana, zdawolicca karotkaj pramowaj u Dumie, bo anhlickije hasudarstwienyje mužy chacieli, kab pierszy wyrazny atkaz byŭ dadzien z Pieciarburha.

Jak danosiać z Londona, ŭ Pieciarburh hetymi dniami pryjedzie anhlickaja uradowaja kamisija.

Z Rasiei iduć wiestki, katoryje prymuszajuć surjozna zadumacca ab ciapierasznim pałažeńni tamaka. Na szlachockim zjeździ pramoŭcy adznaczywali patrebu zmianić palityczny kurs prawicielstwa, kab hetak wystupić proci nastrajeńnia ŭ Impieryi, jakoje stanowicca ŭsio bolej i bolej niespakojnym.

Razwał partii prawych.

SZTOKHOLM. S pryczyny rezkich wystupleńnioŭ kiraŭnika prawych, Markowa, proci marszałka Dumy z krajniaj prawaj partii wystupili 35 deputatoŭ i utwaryli nowuju hrupu. Haławoj ich liczać kniazia Golicyna.

Krywawyje razruchi ŭ Finlandii.

SZTOKHOLM. Z Aparandy danosiać ab krywawaj styczcy miž finlandcami i rasiejskimi sałdatami kala Kiemi, ŭ paŭnocznaj Finlandii. Kali palicija dawiedałasia ab prajekci sklikać wialiki narodny schod dziela pratestu proci dalejszaj wajny, jana pasłała žandaroŭ i wojsko, kab aresztawać 8 namieczenych pramoŭcoŭ. Uzniałasia krywawaja bitwa, i na mieścy zastalisia zabityje. Aružnyje ŭłaści prymuszeny byli pakinuć miejsco bitwy.

Z Uleaborga wysłan tudy wialiki atrad piachoty i kazaki.

Repressii proci pałonnych.

BERLIN. Rasiejskaje prawicielstwo užo doŭhi czas užywaje mnoha tysiacz niamieckich wajenna-pałonnych dziela budowy murmanskaj czyhunki na Kolskim połuostrowi. Niamieckije pratesty proci niemahczymych warunkoŭ žyćcia hetych pałonnych, katoryje dawodzili da czysłenych prypadkoŭ śmierci, niczoha nie dajszli. Z hetaj pryczyny, jak repressija, tysiaczy rasiejskich aficeroŭ byli pierawiedzieny ŭ tabory dla wajenna-pałonnych sałdatoŭ, dzie dla ich byŭ ustanoŭlen surowy režym. U atkaz na heta rasiejskaje prawicielstwo 15 listapada pierewiało ŭsich niamieckich aficeroŭ u sałdacki tabor i naznaczyło im tak sama surowy režym. Tady niamieckaje prawicielstwo pastanawiło, dziela repressii, zrabić jaszcze bolej surowyje kroki. Adnak, pierszczym jany byli zrobleny, dziakujuczy pasrednictwu prynca Karola szwedzkaho i prynca Waldemara dańskaho, car zajawiŭ, szto ad 1 studnia st. st. u rajonie murmanskaj czyhunki na Kolskim połuostrowi wajenna pałonnych bolsz nia budzie. Razam z tym car wydaŭ prykaz, kab repressii proci niamieckich aficeroŭ spynilisia. Sa swajej starany niamiecki impierator zahadaŭ tysiaczy rasiejskich aficeroŭ wiarnuć nazad u aficerskije tabory i pastupać z imi pa-staramu.

Atkryćcie Murmanskaj czyhunki.

SZTOKHOLM. U tuju subotu adbyłasia uroczystaje atkryćcie Murmanskaj žaleznaj darohi.

Cikawaje zdareńnie.

SZTOKHOLM. Rasiejskije hazety apawieszczajuć: Pawodłuh hazetnych wiestak, u fabrycy, katoraja nia wypaŭniała swoj czas wajennych zakazoŭ, była nieŭspadzieŭki zroblena rewizija. Pry hetym wyjawiłosia, szto u hmachu fabryki ustrojeny pysznyje salony, dze „załataja maładzioż" wiesieła prawodziła czas. Dyrektar fabryki ŭciok.

Z usiaho świetu.

Aŭstryjacki gabinet.

WIENA. Gabinet Szpic-Millera nie ŭłažyŭsia.

Na jaho miejsco, kažuć, budzie układać gabinet hr. Klam-Martinic. Szpic-Miller budzie ministram finansoŭ.

Zabastoŭka pratestu.

MADRYD. Ahulnaja adnadnieŭnaja zabastoŭka dziela pratestu proci darahoŭli adbyłasia ŭ wa ŭsiej Hiszpanii ŭ paniadziełak. Byli zaczynieny ŭsie fabryki, kramy i kancelaryi. Hazet nie wychadzili. U aŭtorak raboty znoŭ usiudy paczalisia.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

19 XII. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Naabapoł Sommy ahoń artyleryi i minamiotoŭ momentami krapczeŭ. Na paŭnoczenaj zachodzi i na paŭnoczy ad Rejmsu nastupaŭszyje na naszy akopy, paśla silnaj padhatoŭki ahniom, francuskije atrady nami adbity.

Front niamieckaho Naślednika: Na uschodnim bierazi Maasu paśla paŭdnia uzmacawałasia artyleryjskaja bitwa. Francuzy atakawali les Foss. Chutar Kambrett pierad naszymi pasycyjami, paśla bitwy zbliska, papaŭ u ruki worahoŭ. Na ŭsich inszych punktach frontu ich nastupleńnia adbity.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na paŭdni ad woziera Narocz i na paŭdni ad czyhunki Tarnopol—Złoczow momentami krapczeŭ ahoń artyleryi.

Front erc-hercoga Josefa: Na Gutin-Tomnateku, u lasistych Karpatach, adbity rasiejskije patruli; na darozi ŭ Walepntnu adbity ataki rasiejskaho bataljonu.

Front Makienzena: Za apoznije dwa dni ŭ miejscowych bitwach uziaty bolsz 1000 rasiejskich i rumynskich pałonnych i mnoha wazoŭ, bolszaj czaściu nahružanych spažyŭnymi praduktami.

U paŭnocznaj Dobrudžy worahi dalej adstupali na poŭnocz, pakinuŭszy dźwie umacawanyje pazycii.

Makiedonski front: Na Strumie—udacznyje dla bołharoŭ i turkoŭ patrulnyje operacii.

20 XII. Zachodni teatr:

Na Sommie, na r. En, u Szampani, na ŭschodnim bierazi Maasu—silny ahoń artyleryi i patrulnyje operacii.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Niczoha wydatnaho.

Front erc-hercoga Jozefa: U harach na ŭschodnim bierazi Załatoj Bystrycy adbity niekolki atak rasiejskich patruloŭ.

Front Makienzena: Niczoha nowaho.

Makiedonski front: U paŭdzinokich miejscoch — bolej silny ahoń artyleryi.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 18.XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)
Italjanski teatr: Biez pieramien.

WIENA. 19.XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.).
Italjanski teatr: Biez wydatnych prypadkoŭ.

WIENA. 20/XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)
Italjanski teatr: Biez pieramien.

Pahibiel italjanskaho hłaŭna kamandujuczaho.

LUGANO. 13 śniežnia u Adryatyckim mory naskoczyŭ na minu i pahib z usimi ludźmi parachod, na katorym jechaŭ hienerał Pandini, hłaŭnakamandujuczyj italjanskaj armijej u Albanii.

U Rumynii.

PARYŽ. Strachi, szto rumynskaja armija budzie adrezana ŭ Nižniaj Wałachii, akazalisia daremnymi. Hetak sama strachi za Galac, Brail i Reni. Rumynskaj armii ŭdałosia ukrycca za liniju Sereta. Jana ciapier orhanizujecca nanowa ŭ wakolicach Jass i ŭ Bessarabii. Brusiłow zamianiŭ rumynskaje wojsko rasiejskim.

Bratiano znachodzicca ŭ Pieciarburzi i byŭ pryniat carom.

Szto robicca u Hrecii.

HAAGA. Wiestka, szto Wenizełosa maniacca areształwać, wyzwała u anhlickich kruhach silnaje abureńnie na karala Konstantyna. «Pall Mall Gazette» dziwicca, szto hetamu czeławieku ŭsio jaszcze pazwalajuć być karalom u Hrecii.

AFINY. Hrecija pasłała sajuźnikam notu, ŭ katoraj apawieszczaje, szto mo' budzie prymuszena spynić pasyłku wojsk na pałudzień. Nota žadaje, kab Hrecii byli addadzieny astrawy Sira, Ksantos, Tasos, Samos, Kea i Santonin, zaniatyje staronnikami Wenizełosa pry pomaczy sajuźnikoŭ.

Hreckaja pressa pryzywaje prawicielstwo da enerhicznaho wystupleńnia.

Wajna da kanca!

KOLONIJA. Na czyślenym narodnym mityngu socyalistyczny deputat Szejdemann skazaŭ, szto, kali niamieckaje predłaženńie mira budzie adkinuto, dyk socyalisty addaduć aposzniaho czeławieka dziela baćkaŭszczyny i swajho narodu.

LONDON. (W.T.B. — Reüter). 19.XII. Pramowy Llojda Džordža ždali z wialikaj cikawaściu. Sala była pierapoŭniena. Premjer-ministra ŭ paczatku jaho mowy witali, hołasna wykazwajuczy spohad.

Jon skazaŭ:

„Nasz atkaz na niamieckije predłaženńia budzie dadzien u poŭnaj zhodzie z naszymi sajuźnikami. Chto chacieŭ-by lohkamysna pradoŭžyć wajnu, toj uziaŭ-by hrech za hety prastupak na swaju duszu. Ale i kožyn, chto admowiŭsia by ad zmahańnia, nie dajszoŭszy mety, pryniaŭ-by na siabie winu za heta. Pryniać niamieckije predłaženńia aznaczało by pałažyć swaju haławu ŭ piatlu. Biez zdawoleńnia (pa anhlicku „reparation“) mir niemahczymy.

„Sajuźniki paczali wajnu, kab baranić Europu ad napaści pruskaj wajennaj kasty. Jany pawinny dabicca samych ćwiordych zawiereńnioŭ, szto heta kasta bolsz nikoli nie naruszyć europejskaho mira. My lepsz pawierym sabie, naszaj niazłomnaj armii, czym złomlenamu słowu. Sajuźniki ŭ najbližejszym czasie daduć formalny atkaz.

„Wialikaja abmyłka z Rumynijej — heta nieszczaście. Ale ŭ najhorszym zdareńni jana može tolki zaciahnuć wajnu na daŭžej. Kab napiaredzić pahorszeńnie pałaženńia ŭ Rumynii, u Hrecii robiacca enerhicznyje kroki, katoryje dajszli udaczy. Anhlija pryznała ahientoŭ Wenizełosa“.

Llojd Džordž dalej skazaŭ, szto jon pierakonan ab akanczacielnaj pabiedzi, kali nacija budzie mieć taki samy duch, jak armija na fronci. Parachodstwo—heta žyćciowaja arteryja starany—budzie monopolizowano hasudarstwam.

Paśla wystupiŭ z pramowaj ad imi opozycii Askwit. Jon skazaŭ, szto jadynaje jaho žadańnie— addać dziela staronki i uradu ŭsiu swaju žyćciowuju praktyku (žywyje znaki spohadu).

„Manchester Guardian“ pisze: „Niamieczczyna, badaj, nia zhodzicca pryniać takije ciažkije umowy, jakije buduć jej pastaŭleny. Ale—pisze dalej hazeta — ci inszyje niamieckije hasudarstwienyje mužy nie dajszli ŭžo da pierakonańnia, szto Niamieczczyna ŭžo zwajowana?“

LONDON (W.T.B.). «Reynolds News-Paper» pisze:

«U dobra aświedomlenych kruhach dumajuć, szto Lloyd Džordž addaść usie swaje siły dziela wajny i predłožyć u Nižniaj Pałaci, biazsporna, wielmi enerhicznyje kroki. Kali jon pry hetym spatkajecca z adporam, dyk treba spadziewacca nowych wybaroŭ. Staronniki Llojd Džordža nie ukrywajuć, szto ŭ najbližejszaj buduczynie, treba dumać, buduć naznaczeny nowyje wybary.

PARYŽ. Bryan skazaŭ u senacie ab niamieckim predłaženni, szto nichto nie daść aszukać siabie „niamieckimi sztukami“. Zaŭtra jon apublikuje tekst supolnaho atkazu sajuźnikoŭ, szto nielha hladzieć na mirnaje predłaženńie surjozna. Mirnaje predłaženńie — heta aposzni „bluf“ Niamieczczyny, katoraja chocze dawiaści, szto jej nakinuli wajnu.

LUGANO. 70 senataroŭ i deputatoŭ, miž imi samyje zajadłyje szowinisty, pastanawili damahacca utwareńnia ŭ Italii pry gabinecie ministroŭ wajennaj rady pawodłuh prykładu Anhlii.

WASZYNGTON. Admowa Wilsona aficyalna paddzieržać mirnaje predłaženńie Niamieczczyny wyzwała u amerykanskich niemcoŭ silnaje rasczarowańnie, asabliwa kali stałosia wiadomym, szto i inszyje dzieržawy pojduć za prykładam Wilsona.

RYM. Danosiać, szto u sprawie niamieckaho predłaženńia mira Papież wystupać za pasrednika nia budzie i nie wykarystaje swajej pawahi, kab niamieckaje mirnaje predłaženńie było pryniato. Papież baicca, szto jaho starańnia mohuć skonczycca nieudacznaj mirnaho wystupleńnia.

Spis wajena-pałonnych naszaho kraju.

Z Wilni i Wilenskaj huberni.

Tabor dla wajenna-pałonnych Mannheim.

Bernsztejn Jerochem, Wilnia.
Chelimer Mozes, „
Dawidzon Samuel, Wiszniewo.
Dworcan Pawał, Wilnia.
Farber Falk, „
Gurys Judel, „
Gold Abram, „
Galpern Elokim, „
Goldfajn Aleksandar, „
Jankiewicz Lejba, Kiernowo.
Kapłan Berko, Wilnia.
Kahan Jazep, „
Kaŭfmann Mejer, „
Kantorowicz Abel, „
Kielbak Kalmann, „
Lasydus Maks, Radaszkowiczy.
Krejndel Zuse, Wilnia.
Kasar Jazep, „
Lewin Jazep, „
Macikanski Ruwim, „
Mełamed Lejba, „
Meszorés Joel, „
Oguz Ruwim, „
Purwim Feliks, „
Piłoŭski Izaak, „
Rubin Jakaŭ, „
Rubin Barys, „
Szapiro Morduch, Muśniki.
Szeskin Anton, Wilnia.
Tabryszok Mozes, „
Wapner Morduch, „
Winnik Hirsz, „
Walfonok Chaim, „
Kahan Barys, Žośli.

Tabor dla wajenna-pałonnych Zwickau.

Burczun Ihnat, Gilwincy.
Hojc Alfons, Jazłowiczy.
Jorgielewicz Jazep, Wasiliszki.
Jurolejc Adolf, Markoŭszczyna.
Pietkiewicz Władysłaŭ, Žukoŭ.
Rudkoŭski Franc, Budry.
Wžeśnioŭski Michaił, Butrymiszki.
Adomonis Karol, Kiwoncy.
Milnk Stanisłaŭ, Bakszany.
Božko Wasil, Myślewiczy.
Warabiej Zinowij, Kuliki.
Waraniuk Piotr, Dziewiery.
Elperyn Szepsel, Radaszkowiczy.
Gordon Izrael, Duniłowiczy.
Paszun Izrael, Uciany.
Sałtycki Majer, Świenciany.
Szames Berka, Smarhoń.

Tabor dla wajenna-pałonnych Gardelegen.

Ruczunski Kasjan, Borszaŭka.
Baranoŭ Tamasz, Michaiły.
Horbaczenko Jazep, Horbaczenoŭ.
Hospodziewicz Kirył, Ajrany.
Wołkoŭ Iwan, Machnickaja.
Lewenzon Majsiej, Wilnia.
Peer Abel, Troki.
Reczki Jona, Wilnia.
Bernadzik Mendel, „
Dźmitrowicz Tadeusz, Otrabunino.
Fiedotoŭ Sysoj, Świenciany.
Jusis Jazep, Wilnia.
Krupienczyk Stanisłaŭ, Hiedzieniczy.
Miedzinski Siamion, Dajnowa.
Michalewicz Jazep, Duniłowiczy.
Nosiur Mikałaj, Saponiczy.
Zacharoŭ Piotr, Wilnia.
Cytowicz Mikałaj, Ostrowiany.
Alchimowicz Adolf, Niwje.
Barajkies Stanisłaŭ, Paścieŭ.
Blade Ludwik, Wilnia.
Gielaszyn Wincenty, Dubiczy.
Karszys Jazep, Wilnia.
Makowicz Jakaŭ, Pilwiszki.
Matjins Anton, Wilnia.
Miedzinski Jakaŭ, Žośli.
Odukas Anton, Wilnia.
Ryszys Iwan, „
Szmukjarski Szewel, „
Wituszko Jazep, Klimoncy.
Uzdaŭreniec Stanisłaŭ, Czabatary.

Tabor dla wajena-pałonnych Worms.

Hierasimowicz Florjan, Lida	2	komp.
Sawicki Władysłaŭ, Wilnia.		„
Tiomkin Morysij „		„
Kostkos Stanisłaŭ, Wilejka	8	„
Hajeŭski Adam, Wilnia,	9	„
Cybulski Bolesłaŭ, „	9	„
Wysocki Michaił, „	9	„
Połukarp Stanisłaŭ, „	10	„
Tułoŭski Wincenty, „	12	„

(Dalej budzie).

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.